

Postbus 242
2130 AE Hoofddorp
T (088) 496 04 21
E info@cea.nl
I www.cea.nl

Datum binnenkomst : 13 februari 2025 Referentie : 25/ICEA/02960 Telefoon : (088) 496 04 21
Bijlage(n) : Behandelaar : Coen Bongers E-mail : info@cea.nl

Onderwerp   **Reactie Annemieke Lammers - Consultatieformulier uitgangspunten raamwerk**

Let op

Het consultatieformulier bestaat uit vijf onderdelen. Ieder onderdeel verwijst naar de relevante paragraaf van [het consultatiedocument](#) en bevat de bijbehorende doelstellingen, uitgangspunten, consultatievragen en antwoordvelden. Houd hier rekening mee bij het lezen van deze reactie.

Onderdeel 1 van 5

Paragraaf 3.1

Eindtermen op basis van leeruitkomsten

Doelstellingen	A. Eindtermen die zodanig van opzet en inhoud zijn dat ze: <ol style="list-style-type: none"> 1. toekomstbestendig zijn; 4. opleidingen de ruimte geven voor het ontwikkelen van het curriculum en innovaties in onderwijs- en toetsvormen.
Uitgangspunt	Het nieuwe raamwerk beschrijft de eindtermen op basis van leeruitkomsten met op strategisch niveau kaders voor het onderwijs- en toetsprogramma. Onderwijsinstellingen en RPO zijn aansluitend verantwoordelijk voor het opleidings- en toetsprogramma dat wil zeggen het ontwerp van leer- en lesdoelen en de onderwijs- en toetsvormen.
Consultatievragen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Welke kansen ziet u (bij het ontwerpen en invullen van het opleidings- en toetsprogramma) wanneer CEA de eindtermen beschrijft op basis van leeruitkomsten? 2. Welke belemmeringen ziet u (om dit te realiseren)?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	Opleiding met ervaring in het werkveld
Antwoorden	<ol style="list-style-type: none"> 1. Meer kiezen voor verdieping van onderwerpen in plaats van licht aanstippen van alle eindtermen. 2. Op dit moment niet voldoen aan eisen CEA.

Onderdeel 2 van 5

Paragraaf 3.2

Themagericht raamwerk

Doelstellingen	A. Eindtermen die zodanig van opzet en inhoud zijn dat ze: <ol style="list-style-type: none"> 2. conceptuele vorming stimuleren (en het 'stapelen' van onderwerpen voorkomen); 3. aansluiten op de diverse werkpraktijk; 4. opleidingen de ruimte geven voor het ontwikkelen van het curriculum en innovaties in onderwijs- en toetsvormen.
Uitgangspunt	Het nieuwe onderwijsraamwerk beschrijft de eindtermen themagericht.
Consultatievragen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Welke kansen ziet u als het gaat om een thematische insteek? 2. Welke belemmeringen ziet u als het gaat om een thematische insteek? 3. Voor welke (max 6) thema's zou u kiezen voor de oriëntatie Assurance en/of Accountancy-MKB?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	Opleiding met ervaring in het werkveld
Antwoorden	<ol style="list-style-type: none"> 1. Studenten veel meer de verbinding laten zien van de verschillende vakken. 2. Docenten moeten hierin getraind worden. 3. Keuze voor volgende thema's Digitalisering (verbinding tussen modules Administratie, Verslaggeving en Audit & (non) Assurance) Data-analyse (verbindingen tussen de modules Verslaggeving, Financiering, Bestuurlijke informatievoorziening en Audit & (non)Assurance Duurzaamheid (verbinding tussen de modules Administratie (verzamen data), Verslaggeving

Onderdeel 2 van 5

Paragraaf 3.2

Themagericht raamwerk

(duurzaamheidsverslag MKB), Audit & (non)
Assurance, Bestuurlijke informatievoorziening
Strategie

Onderdeel 3 van 5

Paragraaf 3.3

Theorie en praktijk geïntegreerd in de eindtermen

Doelstellingen	<p>A. Eindtermen die zodanig van opzet en inhoud zijn dat ze:</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. aansluiten op de diverse werkpraktijk. <p>B. Eindtermen die de vormgeving van de accountantsopleiding zodanig stimuleren dat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. het leereffect voor studenten optimaal is; 2. dubbelingen voorkomen worden; 3. de administratieve last voor studenten verlaagd wordt; 4. de professionele ontwikkeling tot startbekwame accountant in een actieve leercultuur plaatsvindt.
Uitgangspunt	CEA wil de integratie van theorie en praktijk zoveel mogelijk stimuleren door de eindtermen geïntegreerd te beschrijven en in het raamwerk geen onderscheid te maken in eindtermen voor theorie en praktijk.
Consultatievragen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hoe kijkt u aan tegen de integratie van de eindtermen van theorie en praktijk? 2. Welke kansen ziet u daarin voor studenten, het onderwijs- en/of het werkveld? 3. Welke belemmeringen ziet u?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	Opleiding met ervaring in het werkveldv
Antwoorden	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eens, volgens mij zit er een grote overlap tussen theorie en praktijk bij de particuliere opleiders. Aangezien het hier gaat om deeltijdstudie pleit het ervoor de praktijkstage eerder te laten beginnen, waardoor theorie en praktijk tegelijkertijd afgerond kunnen worden. 2. Studenten kunnen eerder theorie en praktijk met elkaar verbinden. Pleit er wel voor dat accountantskantoren hun assistenten niet te lang opzadelen met alleen maar het invoeren van administraties. Uitdagende werkzaamheden stimuleert de student.

Onderdeel 3 van 5

Paragraaf 3.3

Theorie en praktijk geïntegreerd in de eindtermen

3. Accountantskantoren die hun assistenten te lang eentonig en saai werk laten doen en ook teveel zijn gaan specialiseren (fiscaal, bijzondere opdrachten etc)

<p>Doelstellingen</p>	<p>A. Eindtermen die zodanig zijn van opzet en inhoud dat ze:</p> <p>4. opleidingen de ruimte geven voor het ontwikkelen van het curriculum en innovaties in onderwijs- en toetsvormen.</p> <p>B. Eindtermen die de vormgeving van de accountantsopleiding zodanig stimuleren dat:</p> <p>3. de administratieve last voor studenten verlaagd wordt.</p> <p>C. Eindtermen die qua normering zodanig ingestoken zijn dat:</p> <p>1. brede en diverse instroom (in de postinitiële fase) wordt gefaciliteerd;</p> <p>2. er aandacht is voor doorstroom, inclusief 'herintreders' qua studie.</p>
<p>Uitgangspunt</p>	<p>In het nieuwe raamwerk wordt de ECTS-norm per vakgebied losgelaten. Het beheersingsniveau omschrijft de kwalificaties bij afronding van de accountantsopleiding. Dit geeft de mate van complexiteit en zelfstandigheid aan waarop iemand de vereiste competenties moet behalen. De kwalificaties sluiten aan op het European Qualifications Framework (EQF) zoals dat in EU verband is opgesteld. Ook stelt CEA de eisen waaraan een student moet voldoen om de praktijkopleiding te mogen beginnen conform EQF. Voor de normen van de studielast en studieduur overweegt CEA verschillende mogelijkheden. Deze verschillen in hoeverre CEA opleidingen ruimte biedt om het opleidings- en toetsprogramma in te vullen en een beroep doet op de verantwoordelijkheid van de opleidingen om de kwaliteitsnorm te handhaven. In haar toezichtsrol beoordeelt CEA in hoeverre opleidingen de eindtermen realiseren en vaststellen dat een student deze heeft behaald.</p>
<p>Consultatievragen</p>	<p>1. Op welk niveau horen kwantitatieve en/of kwalitatieve normen thuis in de eindtermen? Bijvoorbeeld op themaniveau, op initieel- en/of eindniveau? En maakt u daarin onderscheid als</p>

Onderdeel 4 van 5

Paragraaf 3.4

Normering van de eindtermen

	<p>het gaat om type normering (studielast, studieduur, beheersingsniveau)?</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Acht u het noodzakelijk om normen op te nemen in de eindtermen voor studielast en studieduur? Wat zijn uw voornaamste overwegingen hierbij? 3. Welke kansen of belemmeringen ziet u bij de mogelijkheden (zie hieronder) die CEA moet meenemen in haar overweging?			
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	Opleiding met ervaring in het werkveld			
Antwoord	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je ontkomt er niet aan dat er normen gesteld worden, maar dan moeten de eindtermen dusdanig geformuleerd worden dat duidelijk is op welke wijze je aan de norm kunt voldoen.			
	<ol style="list-style-type: none"> 2. Mijn voorkeur gaat ernaar uit dat opleiders zelf kunnen kiezen welke onderwerpen zij diepgaand willen behandelen. Student moet duidelijk gemaakt worden dat zij alle informatie op kunnen zoeken.			
	<ol style="list-style-type: none"> 3.			
	<table border="1"><thead><tr><th>Mogelijkheden</th><th>Uw overwegingen:</th></tr></thead><tbody><tr><td><p>Studielast theoretische opleiding:</p><ul style="list-style-type: none"> • Geen normering voor de studielast, • Een minimum ECTS-norm voor gehele accountantsopleiding of een (minimum) ECTS-norm enkel voor de postinitiële fase.</td><td><p>Uiteindelijk moet je tot hetzelfde eindniveau komen wil je als startbekwaam accountant worden ingeschreven. Dus dan gaat mijn voorkeur ernaar uit dat er alleen een norm gesteld wordt voor de postinitiële fase.</p></td></tr></tbody></table>	Mogelijkheden	Uw overwegingen:	<p>Studielast theoretische opleiding:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geen normering voor de studielast, • Een minimum ECTS-norm voor gehele accountantsopleiding of een (minimum) ECTS-norm enkel voor de postinitiële fase.
Mogelijkheden	Uw overwegingen:			
<p>Studielast theoretische opleiding:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geen normering voor de studielast, • Een minimum ECTS-norm voor gehele accountantsopleiding of een (minimum) ECTS-norm enkel voor de postinitiële fase.	<p>Uiteindelijk moet je tot hetzelfde eindniveau komen wil je als startbekwaam accountant worden ingeschreven. Dus dan gaat mijn voorkeur ernaar uit dat er alleen een norm gesteld wordt voor de postinitiële fase.</p>			

	<p>Studieduur en -last praktijkopleiding:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Urennorm behouden, al dan niet met een kwalitatieve norm voor vakgebied en type werkzaamheden; • Geen vertaling naar een urennorm, invulling aan NBA/RPO voor driejarige praktijkopleiding; • Geen kwalitatieve norm voor vakgebieden of type werkzaamheden.	<p>Het is wel noodzakelijk dat een assistent ook voldoende praktijkervaring krijgt op de verschillende vakgebieden. Nu zijn fiscale aangiften uitbesteed aan fiscale afdeling en worden bijzondere opdrachten alleen neergelegd bij een specialist. Het is wel de bedoeling dat ervaring in alle aspecten van het beroep aan de orde is gekomen.</p>
	<p>Beheersingsniveau theoretische en praktijkopleiding:</p> <p>CEA sluit met haar kwalificaties aan op het raamwerk dat gangbaar is in het hoger onderwijs. Het gaat om beheersing van de competenties op bachelor en/of masterniveau.</p> <p>CEA stelt per oriëntatie toelatingseisen (minimum) voor praktijkopleiding in aansluiting op het beroepsprofiel.</p>	<p>Zoveel mogelijk aansluiten bij de kwalificaties van het hoger onderwijs.</p>

Onderdeel 5 van 5

Paragraaf 3.5

Aandacht voor (brede en diverse) instroom en doorstroom

Doelstellingen	C. Eindtermen die qua normering zodanig ingestoken zijn dat: <ol style="list-style-type: none"> 1. brede en diverse instroom (in de postinitiële fase) wordt gefaciliteerd; 2. er aandacht is voor doorstroom, inclusief 'herintreders' qua studie.
Uitgangspunt	CEA overweegt een minimum set van competenties te beschrijven op basis waarvan een student aan de postinitiële fase van de theoretische opleiding kan beginnen zonder aanvullende deficiënties (instroomprofiel). Dit maakt voor studenten helder waar minimaal aan moet zijn voldaan en belemmert de student niet in zijn keuze van onderwijsinstelling. Opleidingen kunnen op basis van de minimum set een ontwikkelgesprek houden om te bepalen in hoeverre een student al competenties heeft verworven en waar aanvullende ondersteuning nodig is.
Consultatievragen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hoe kijkt u aan tegen het beschrijven van een minimum set van competenties benodigd om te kunnen starten in de gehele postinitiële fase van de opleiding (dus het theorie- en praktijkdeel)? Welke uitdagingen ziet u daarbij om dit te realiseren? 2. Wat is er volgens u nog meer nodig om een bredere en diverse instroom te faciliteren?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	Opleiding met ervaring in het werkveld
Antwoord	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het demotiveert studenten als ze met een andere financiële vooropleiding eerst een uitgebreid schakeltraject moeten volgen. De gestelde eisen kunnen hierin versoepeld worden door bijvoorbeeld een starttoets te laten maken. 2. Niet meer eisen dat elke eindterm van de CEA in een eerdere opleiding aan de orde is gekomen. Dan worden studenten veel te snel verplicht het hele schakeltraject te volgen.